

Handläggare
Joakim Olsson
Telefon: 0850819207**Till**
Farsta stadsdelsnämnd
2021-09-23

Kommuner mot brott (SOU 2021:49)

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen av det statliga betänkandet Kommuner mot brott (SOU 2021:49).

Sammanfattning

Regeringen beslutade i november 2019 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda kommunernas brottsförebyggande ansvar. Det färdiga betänkandet, Kommuner mot brott, har nu skickats ut på remiss.

Förvaltningen ser positivt på utredningens förslag. Vi ser fram emot stöd av Brå att ytterligare utveckla vårt förebyggande arbete för att tillsammans med stadens övriga aktörer bidra till att minska och förebygga risker för brottslighet.

Bakgrund

Den 28 november 2019 tillsatte regeringen en utredning med uppdrag att utreda kommunernas brottsförebyggande ansvar. Utredningen är nu slutförd och betänkandet har skickats på remiss.

Kommunstyrelsen har i sin tur remitterat förslaget till ett antal instanser inom staden, bland annat Farsta stadsdelsnämnd, för yttrande senast den 28 september.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för individ- och familjeomsorg i samråd med avdelningen för stadsutveckling.

Remissen i sammanfattning

Utredningens uppdrag har varit att beskriva och analysera arbetet som kommunerna utför och som kan bidra till det brottsförebyggande arbetet. I uppdraget har också ingått att föreslå hur ett lagstadgat kommunalt ansvar för det brottsförebyggande

arbetet bör utformas och vilka verksamheter som ska omfattas av ett sådant ansvar.

Uppdraget ingår i regeringens 34-punktsprogram mot gängkriminalitet och arbetet handlar om att minska risken för att brott ska begås genom att adressera orsaker till och förutsättningar för brottsligheten. Utredningen har mot denna bakgrund inte sett lämpligt eller nödvändigt att närmare avgränsa eller definiera vilken typ av åtgärder som ska anses ingå i begreppet brottsförebyggande arbete. Utredningen har istället fokuserat på frågan om vilka krav som kan och bör ställas på alla kommuner.

Brottsligheten behöver bekämpas och förebyggas och det finns utrymme att utveckla och intensifiera det förebyggande arbetet. Genom sin breda verksamhet och lokala förankring har kommunerna där en viktig roll att spela. I utredningens direktiv hänvisas bland annat till Brottsförebyggande rådets, Brå:s, bedömning att det brottsförebyggande arbetet inte är tillräckligt prioriterat av kommunerna och till att de satsningar som gjorts nationellt på det brottsförebyggande arbetet behöver följas upp med åtgärder på lokal nivå. Utredningens bild är att kommunerna redan genomför en stor mängd brottsförebyggande åtgärder. Det finns behov av fler åtgärder men det är angeläget att säkerställa att det brottsförebyggande arbete som bedrivs är samordnat, kunskapsstyrt och effektivt och leder till så stor effekt som möjligt på målet för svensk kriminalpolitik – att minska brottsligheten och öka tryggheten.

Situationen i landets 290 kommuner skiljer sig åt gällande både brottsproblem, förutsättningar och behov. Det innebär, enligt utredningens uppfattning, att kommunerna måste ges stort utrymme att själva avgöra vilka brottsförebyggande åtgärder som ska vidtas. Utredningen säger att den tänkta reformen om ett lagstadgat kommunalt ansvar för det brottsförebyggande arbetet bör betraktas i ett sammanhang med annat närliggande reform- och utvecklingsarbete.

Utifrån dessa utgångspunkter anser utredningen att det som alla kommuner ska åläggas att göra för att förebygga brott inte handlar om att vidta vissa specifika brottsförebyggande åtgärder utan om att arbeta med och ta ansvar för de brottsförebyggande frågorna på ett sätt som främjar effektivitet i samhällets samlade brottsförebyggande arbete. Utredningen föreslår att det införs en ny lag som anger vilka krav som ställs på kommunerna. Lagen föreslås

heta lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete och träda i kraft den 1 januari 2023.

Socialtjänstlagen, skollagen och plan- och bygglagen är exempel på lagar som har stor betydelse för kommunernas brottsförebyggande arbete. De innehåller redan övergripande bestämmelser, med ett brottsförebyggande perspektiv, och mer specifika bestämmelser av direkt betydelse för arbetet. Det pågår för närvarande ett omfattande reform- och utvecklingsarbete som påverkar de brottsförebyggande frågorna inom alla de aktuella lagarna och utredningen föreslår därför inga ändringar i dessa lagar.

För att kunna utföra ett effektivt brottsförebyggande arbete är kunskap om brottsproblemen nödvändigt. Alla kommuner ska därför ta fram en lägesbild för att beskriva brottsligheten och dess konsekvenser inom kommunens geografiska område. Denna kartläggning ska innehålla en analys av orsakerna till de problem som identifieras. Kartläggningen ska också kompletteras med övrig information av betydelse för beskrivningen av brottsligheten och kommunens förutsättningar att förebygga den.

Kommunen ska ta ställning till kartläggningens bild och aktuell kunskap om verkningsfulla och förebyggande åtgärder och dokumentera detta i en åtgärdsplan. Arbetet ska följas upp kontinuerligt och minst vartannat år ska lägesbilden och åtgärdsplanen uppdateras och revideras. För att ta fram en fungerande lägesbild och åtgärdsplan krävs att kommunen samverkar med ett flera andra aktörer, särskilt Polismyndigheten.

Många aktörer har möjlighet att bidra i det brottsförebyggande arbetet. Kommunen ges dock ett särskilt ansvar för den lokala samordningen vilket innebär att kommunen ska verka för att överenskommelser om samverkan träffas med berörda aktörer samt att strategiska brottsförebyggande frågor hanteras i ett råd bestående av aktörer närmast berörda av arbetet. Av överenskommelserna ska framgå med vilka syften och inom vilka områden som samverkan ska ske. I detta strategiska råd är kommunens brottsproblem samt behovet av förebyggande åtgärder och samordning viktiga frågor att diskutera.

Farsta stadsdelsförvaltning
Avdelningen för individ- och familjeomsorg

Storforsplan 36, 11 tr.
Box 113
123 22 Farsta
Växel 08-50818000
Fax
farsta@stockholm.se
stockholm.se

I varje kommun ska det finnas en samordningsfunktion för det brottsförebyggande arbetet för att samordna och stödja kommunens arbete med dessa frågor, fungera som kontaktpunkt för externa aktörer samt bidra till att information om brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet i kommunen sprids.

Utredningen föreslår att Brå ska följa upp den nya lagens tillämpning och att uppgiften ska framgå av myndighetens instruktion. Uppföljningen ska syfta till att inhämta och samla kunskap som kan användas i det fortsatta utvecklingsarbetet. En särskild aspekt att belysa är hur andra aktörers agerande påverkar kommunernas möjligheter att uppfylla lagens krav. Statskontoret föreslås få i uppdrag att utvärdera om kommunernas lagstadgade ansvar för brottsförebyggande arbete lett till önskade effekter.

Utredningen föreslår att kommunerna ges möjlighet att ansöka om bidrag för motiverade och tidsbegränsade brottsförebyggande åtgärder som de av resursskäl annars skulle ha svårt att genomföra. På så sätt kan staten stimulera och bidra till att ett aktivt brottsförebyggande arbete kommer till stånd överallt i landet. Brå föreslås administrera bidraget.

Det strategiska kunskapsstödet, som framför allt Brå ansvarar för, bör inriktas mot att hjälpa kommunerna att uppfylla den nya lagens krav. Utredningen föreslår att regeringen ger Brå i uppdrag att, i samråd med länsstyrelserna, kartlägga vilket stöd som kommunerna har behov av samt utifrån det lämna förslag på hur det stöd som myndigheten i dag erbjuder bör anpassas. Om det i kartläggningen framkommer behov av stöd från andra myndigheter bör även detta uppmärksammas. Länsstyrelserna ska också kunna erbjuda ytterligare operativt stöd som ska vara anpassat efter behov som kommuner har för att kunna uppfylla den nya lagens krav.

I många kommuner bedrivs ett aktivt brottsförebyggande arbete och den föreslagna lagens krav kan på flera håll förväntas redan vara helt eller delvis uppfyllda. Det gäller till exempel kommuner med områden som Polismyndigheten identifierat som särskilt utsatta. Samtidigt är det viktigt att staten gör allt som är möjligt för att främja det brottsförebyggande arbetet i dessa områden. Under lång tid har en stor mängd åtgärder vidtagits, många åtgärder pågår för närvarande och många olika aktörer är inblandade. Utredningen föreslår därför att regeringen tillsätter en fristående expertgrupp för att i nära dialog med de aktuella kommunerna kartlägga den aktuella situationen och identifiera behov av ytterligare åtgärder från regeringens sida.

Farsta stadsdelsförvaltning
Avdelningen för individ- och familjeomsorg

Storforsplan 36, 11 tr.
Box 113
123 22 Farsta
Växel 08-50818000
Fax
farsta@stockholm.se
stockholm.se

Den föreslagna lagens krav förutsätter inte ett utbyte av uppgifter om enskilda individer. Det innebär att reglerna om sekretess och dataskydd inte aktualiseras. Det finns dock kommuner som i sitt brottsförebyggande arbete önskar ett mer utvecklat

informationsutbyte, där även personuppgifter ingår. Många kommuner ser därför ett behov av stöd gällande tillämpningen av de aktuella regelverken och förändringar i dem. Brå har haft regeringens uppdrag att undersöka förutsättningarna att dela information mellan olika aktörer i det brottsförebyggande arbetet. Brå:s redovisning bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utredningen föreslår bland annat att kommunerna kompenseras för skyldigheter som följer av lagförslaget genom att anslaget för kommunalekonomisk utjämning höjs med en summa beräknad utifrån ersättningsmodellen för krisberedskapsarbetet, att länsstyrelserna tillförs resurser för att utveckla sitt operativa stöd till kommunerna och att Brå tillförs resurser för genomförandet av de förberedande uppdrag som utredningen föreslår.

Införandet av ett lagstadgat kommunalt ansvar för brottsförebyggande arbete ställer också krav på andra aktörer. Offentliga aktörer som berörs av arbetet bör så långt möjligt bistå kommunerna med information och stöd i olika former, särskilt samverkan mellan kommunerna och Polismyndigheten är central. Utredningens förslag innebär att båda dessa aktörer kommer att ha ett lagstadgat ansvar för brottsförebyggande arbete vilket bör ge goda förutsättningar för en fortsatt positiv utveckling av samverkan mellan dem. Utredningen vill att lagförslaget ska ge förutsättningar att involvera andra aktörer som näringslivet, civila samhällsorganisationer och enskilda i det lokala arbetet.

Åtgärder för att förebygga återfall i brott utgör en viktig del av det brottsförebyggande arbetet och möjligheterna att lämna en kriminell bana uppmärksammas särskilt i utredningens direktiv. Den föreslagna lagen kommer att uppmärksamma behov av åtgärder eller samverkan inom detta område. Kommunerna bör därför redan se över om det stöd som samhället erbjuder den som vill lämna en kriminell bana är tillräckligt och likvärdigt samt vilket ansvar som kommunerna bör ha i sammanhanget. Dessa frågor kräver noga överväganden och behöver förhållas dels till den pågående översynen av socialtjänstlagen, dels till beredningen av det förslag till en nationell samordningsstrategi för avhoppbarverksamhet som Kriminalvården, Polismyndigheten, Socialstyrelsen och Statens institutionsstyrelse tagit fram på regeringens uppdrag. Som ett led i kampen mot den pågående gängkriminaliteten kan det, enligt utredningen, finnas anledning att överväga införandet av ett särskilt, nationellt avhopparprogram för att säkerställa att personer som vill upphöra med kriminalitet ges möjlighet att göra det på ett snabbt och effektivt sätt.

Utredningen ser också att det på sikt kan finnas anledning att överväga införandet av en lag om ansvar för brottsförebyggande arbete som omfattar all offentlig verksamhet. En sådan reglering skulle förbättra förutsättningarna för effektivitet i samhällets samlade brottsförebyggande arbete.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på utredningens slutsatser och förslag. Vi instämmer i att kommuners tidiga förebyggande insatser är en viktig del som tillsammans med övriga punkter i regeringens 34-punktsprogram tillsammans kan minska och förebygga risk för brottslighet.

Under förutsättning att den föreslagna lagen blir verklighet ser förvaltningen fram emot mer information och stöd från Brå i det fortsatta arbetet.

Farsta lokala Brottsförebyggande råd har till syfte att arbeta för att skapa förutsättningar för god samverkan som leder till ökad trygghet och minskad brottslighet inom Farsta stadsdelsområde. Forumet delger varandra eventuella avvikelser gällande brottslighet eller trygghet samt aktuell lägesbild. Information om projekt och/eller undersökningar samt handlingsplaner som är relevanta för forumet lyfts. Berörda aktörer involveras kring trygghetsskapande arbete samt brottsförebyggande arbete. Forumet kan också initiera insatser eller åtgärder.

Förvaltningen har en samverkansöverenskommelse tillsammans med utbildningsförvaltningen och lokalpolisområde Farsta. Den lokala lägesbilden som tagits fram gemensamt ligger till grund för vad som bör prioriteras samt vilka problemområden som kräver gemensamma åtgärder/insatser, utöver linjeverksamhet. Respektive prioriterat samverkansområde har ett antal aktiviteter kopplat till sig som redovisas i en åtgärdsplan. Åtgärdsplanen följs upp tertialvis.

Stockholms stad har dessutom ett nytt trygghetsprogram som ska implementeras i samtliga förvaltningar och bolag. Programmet har fyra fokusområden för trygghetskapande och brottsförebyggande arbete. Fokusområdena är, förebyggande arbete, riktade sociala insatser, stadens offentliga miljö och stadsutveckling.

Utöver detta finns också en lokal handlingsplan i enlighet med Stockholms stads strategi för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet. Förvaltningen har också en lokal handlingsplan mot våldsbejakande extremism.

Det finns också flera styrdokument på centralnivå exempelvis Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld.

Förvaltningen har således redan idag ett gott samarbete på strategisk nivå och ett upparbetat arbete med trygghetssamordnare, säkerhetssamordnare och preventionssamordnare som tillsammans uppfyller den föreslagna kommunala samordnarfunktionens roll. Genom innehållet i betänkandet kan förvaltningen fortsätta utveckla och effektivisera detta arbete.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Gunilla Ekstrand
Stadsdelsdirektör

Therese Grahn
Avdelningschef

Bilaga

Betänkandet Kommuner mot brott (SOU2021:49)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Ekstrand, Stadsdelsdirektör	2021-09-02
Therese Grahn, Avdelningschef	2021-09-02